

ПОКАЗНИКИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ

УДК 330.15

Гордієнко В.П., старший викладач
ДВНЗ “Українська академія банківської
справи Національного банку України”

В умовах, коли природні ресурси обмежені, а потреби населення постійно зростають, підвищення економічної ефективності їх використання набуває першочергового значення. Проблемі ефективного використання природно-ресурсного потенціалу присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Більшість з них пропонують визначати окремо економічну та екологічну ефективність. Екологічну ефективність науковці пов'язують з необхідністю відтворення і раціонального використання природних ресурсів. Економічна ефективність визначається співвідношенням між економічними результатами і витратами виробництва. У той же час взаємодія між екологічною та економічною системами території обумовлюють необхідність оцінки еколого-економічної ефективності господарювання.

Еколого-економічну ефективність пропонується розглядати як сукупну результативність суспільного виробництва з урахуванням впливу на навколишнє середовище та якісний стан природно-ресурсного потенціалу території. При цьому увага акцентується на зменшенні загального економічного ефекту від використання природно-ресурсного потенціалу на величину екодеструктивного впливу господарської діяльності. Методика визначення еколого-економічної ефективності використання природно-ресурсного потенціалу території базується на системі взаємопов'язаних економічних та екологічних показників. Їх основним завданням є оцінка економічних результатів господарської діяльності та антропогенних змін природного середовища в цілому.

З метою отримання об'єктивних даних про ефективність використання величини природно-ресурсного потенціалу території існуючу систему показників пропонується доповнити наступними показниками: еколого-економічний результат використання природно-

ресурсного потенціалу території; екологічно обумовлені втрати рентного доходу від використання природно-ресурсного потенціалу; витрати на забезпечення вимог екологічно сталого природокористування.

Величину еколого-економічного результату використання природно-ресурсного потенціалу території (E_{ee}) пропонується визначати як економічний результат, зменшений на величину втрат, обумовлених екодеструктивним характером господарювання, за формулою:

$$E_{ee} = \left[\sum_{i=1}^n E_{ei}^{nom} \cdot P(E_{ei}) \right] \cdot (1 - k_{ek}),$$

де E_{ei}^{nom} – потенційно можливий економічний результат використання природно-ресурсного потенціалу території за i -им сценарієм розвитку подій за умови забезпечення екологічних вимог;

$P(E_{ei})$ – об'єктивна/суб'єктивна ймовірність реалізації i -го сценарію розвитку подій;

n – кількість сценаріїв розвитку подій (в найпростішому випадку розглядаються песимістичний, оптимістичний та найбільш ймовірний сценарії; при можливості застосування апарату імітаційного моделювання кількість сценаріїв визначається вимогами до точності розрахунків за методом Монте-Карло);

k_{ek} – коефіцієнт екологічно обумовлених втрат рентного доходу від використання природно-ресурсного потенціалу внаслідок екодеструктивного характеру господарської діяльності.

Розраховується за формулою:

$$k_{ek} = Y_{ek} / E_e^{nom},$$

де Y_{ek} - екологічно обумовлені втрати рентного доходу від використання природно-ресурсного потенціалу території. Їх величина визначається як різниця між вартісними оцінками природно-ресурсного потенціалу без та з урахуванням екодеструктивної дії господарської діяльності.

Запропоновані показники еколого-економічної ефективності використання природно-ресурсного потенціалу території дозволять отримати більш об'єктивні дані щодо його величини та прогнозувати тенденції і напрямки екологізації господарської діяльності.

Гордієнко, В.П. Показники еколого-економічної ефективності використання природно-ресурсного потенціалу території [Текст] / В.П. Гордієнко // Соціально-економічний розвиток сучасного суспільства: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції науковців, викладачів, спеціалістів. – Х. : ХТЕІ КНТЕУ, 2010. – С. 69 – 70.